Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	26 maart 2024
Portefeuille(s)	Ruimtelijke Ordening, Grond en Ontwikkeling en Duurzaamheid en Circulaire Economie
Portefeuillehouder(s):	Reinier van Dantzig en Zita Pels
Behandeld door	Ruimte en Duurzaamheid, bestuurszaken.rd@amsterdam.nl
Onderwerp	Vaststellen van het Monitoringsplan Duurzaam Strandeiland

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief informeert het college u over het volgende.

Op 11 november 2021 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan IJburg 2e fase - Strandeiland vastgesteld. Met de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 16 november 2022 is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden.

De ontwikkeling van Strandeiland in IJburg kent een hoog ambitieniveau. Er komen 8000 woningen in een toekomstbestendige omgeving, op duurzame wijze gebouwd en met veel oog voor groen en recreatie. Omdat het om een nieuw stuk land gaat, biedt het de mogelijkheid om vanaf de start en op termijn duurzaamheid optimaal te integreren in de ontwikkeling. De gemeente Amsterdam wil koploper zijn op het gebied van duurzaamheid, waarbij Strandeiland een voorbeeld wordt voor de duurzame wijk van de toekomst. Ter ondersteuning van dit streven is in artikel 38 van het bestemmingsplan IJburg 2e fase - Strandeiland de eis opgenomen dat het college een monitoringsplan vaststelt waarmee het behalen van de duurzaamheidsambities gevolgd kan worden. Om aan deze eis te voldoen heeft het college op 2 april 2024 het Monitoringsplan Duurzaam Strandeiland vastgesteld.

De monitoring op realisatie van duurzaamheidsdoelen bij de ontwikkeling van Strandeiland doet niets af aan de doelstelling om in Amsterdam jaarlijks voldoende woningen te bouwen overeenkomstig het motto ‘Gewoon goed’ uit het Woningbouwplan 2022-2028. Die aanpak richt zich op nieuwe plannen of plannen waarbij nog ruimte is voor uitwerking. Hier komt de monitoring voort uit een eerder vastgesteld bestemmingsplan, waaraan voldaan moet worden. Bovendien is op stedelijk niveau benoemd dat er twee gebieden zijn met bijzondere duurzaamheidsambities, namelijk Strandeiland en Buiksloterham.

Doelstelling Monitoringsplan Duurzaam Strandeiland
Het Monitoringsplan Duurzaam Strandeiland heeft tot doel om criteria te formuleren aan de hand waarvan beoordeeld kan worden of de duurzaamheidsambities gehaald worden. Het monitoringsplan formuleert daarmee geen nieuwe duurzaamheidsambities, maar geeft aan hoe gevolgd kan worden of de in het bestemmingsplan opgenomen duurzaamheidsambities gehaald worden.

Kern Monitoringsplan Duurzaam Strandeiland
De kern van het monitoringsplan wordt gevormd door het monitoringsraamwerk (bijlage 1 bij het monitoringsplan). Aan de hand van dit raamwerk met thema's, doelen, indicatoren en meetmethoden wordt de monitoring uitgevoerd. Het monitoringsproces (bijlage 2) geeft aan welke doelen in welke fase van de projectontwikkeling naar voren komen en wanneer verslaglegging hierover plaatsvindt.
Monitoringsthema's
De monitoringsaspecten zijn ondergebracht in de onderstaande vijf duurzaamheidsthema's, die verdeeld zijn in subdoelen.

- Energie en CO_2

Hierbij gaat het om de subdoelen emissievrij bouwen, emissievrije gebouwen, energieneutraal bouwen en energieneutrale / energieleverende gebouwen. Emissievrij bouwen gaat om de reductie van CO_2-uitstoot door bouwlogistiek van en naar de bouwplaats en werkzaamheden op de bouwplaats. In 2030 dient de CO_2-uitstoot gereduceerd te zijn tot nul. Emissievrije gebouwen gaat over de 'embodied carbon' van een gebouw en de hoeveelheid CO_2-uitstoot die is veroorzaakt door de materialen. Daarnaast heeft de gemeente de ambitie tot energieneutraal bouwen. Dat gaat niet om de uitstoot, maar om het energieverbruik en het aandeel dat daarin hernieuwbaar is opgewekt. In 2030 dient alle benodigde energie voor de realisatiefase ook zelf opgewekt te zijn. Bij energieneutrale / energieleverende gebouwen gaat het om gebouwen die evenveel of zelfs meer energie opwekken dan gebruikt wordt voor gebouw gebonden energie.

- Materiaal

Hierbij gaat het om de subdoelen circulair bouwen en beperken bouwafval. Circulair bouwen gaat over het beperken van primair grondstofgebruik, aansluitend bij het landelijk doel om dit met 50% te verminderen in 2030. Ook gaat circulair bouwen over het beperken van de milieu impact veroorzaakt door bouwmaterialen. Dit behaalt men door een hoog percentage hergebruikt of gerecycled materiaal. Als ondertekenaar van het convenant biobased bouwen door de gemeente is het daarnaast de bedoeling dat 20% van Strandeiland uit biobased materiaal bestaat. Het beperken van bouwafval gaat over het zo hoogwaardig mogelijk kunnen hergebruiken / recyclen van materiaal dat vrijkomt bij de bouw.

- Biodiversiteit

Hierbij gaat het om natuurinclusief bouwen en Natura 2000-instandhoudings-doelstellingen. Biodiversiteit is een belangrijk thema voor Strandeiland, omdat het grenst aan het Natura 2000-gebied IJmeer/Markermeer. In het stedenbouwkundig plan en programma openbare ruimte zijn gebieden aangewezen waar extra aandacht is voor specifieke soorten en is beschreven welke natuurinclusieve maatregelen daarvoor getroffen kunnen worden. Daarnaast zijn er de wettelijk beschermde Natura 2000-soorten, waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden. Het gaat hierbij o.a. om overwinterende watervogels en meervleermuizen. Het monitoringsplan ziet toe op het maximum aantal vaarbewegingen tot waar uitgesloten kan worden dat het negatieve invloed heeft op de instandhoudingsdoelstellingen.

- Klimaatadaptatie

Met de duurzaamheidsambities van Strandeiland wordt zo weinig mogelijk klimaatverandering veroorzaakt. Maar dat neemt niet weg dat het klimaat aan het veranderen is. Een klimaatadaptief Strandeiland is voorbereid op het grillige weerpatroon van de toekomst, met grote piekbuien en droge en warme zomers. Aandacht voor deze thema's in de ontwikkeling van Strandeiland voorkomt zoveel mogelijk overlast en schade in de toekomst. De ambitie voor een klimaatadaptief Strandeiland is opgesplitst in regenbestendig (rainproof), hittestress en droogte bestendig, de mate van groen en bodemdaling.

- Milieu

Hierbij gaat het om schone lucht, waterkwaliteit binnenwater en geluid.

Een schone lucht is belangrijk voor de gezondheid van de bewoners van Strandeiland. Verontreiniging van de lucht ontstaat onder andere door uitstoot van fijnstof en stikstofoxiden, stoffen die beide vrijkomen uit verbrandingsmotoren. Daarom is de ambitie voor Strandeiland gesteld op emissievrij bouwen en een emissievrije mobiliteit. Emissievrij bouwen wordt ook behandeld onder het thema Energie en CO_2. Daar gaat het om de reductie van CO_2-uitstoot door bouwlogistiek. Hier ziet op het bredere doel van een schone lucht. Emissievrije mobiliteit houdt de reductie van CO_2-uitstoot in veroorzaakt door voertuigen.

De waterkwaliteit van het binnenwater is een expliciet onderdeel in het monitoringsplan omdat er risico's zijn voor algenbloei. Algenbloei is een proces waar algen in korte tijd een groot deel van het wateroppervlak innemen. Sommige algensoorten scheiden giftige stoffen af waarvan mensen ziek kunnen worden. Het binnenwater van Strandeiland zal deels gebruikt worden als recreatie- en zwemplek (noordkant) en deels als natuurlijke zandoever (zuidkant). Op beide locaties dient algenbloei voorkomen te worden. Een van de maatregelen is daarom het aanleggen van een ijzerzandfilter. Dit filter haalt het fosfaat uit het inlaatwater, zodat het binnenwater alleen gevoed wordt door water met een lage fosfaatconcentratie. De ambitie om de waterkwaliteit in het binnenwater te bewaken hangt daarom samen met de werking van de ijzerzandfilter en de monitoring daarop.

De woningen op Strandeiland zijn gebonden aan een maximaal aanvaardbaar geluidshinder niveau. Uit de geluidsonderzoeken van het bestemmingsplan is gebleken dat het niet realistisch is dat dit maximum voor alle woningen mogelijk is. Daarom is het mogelijk om van het maximum geluidsniveau af te wijken middels 'hogere waarden'. In het bestemmingsplan is een maximum gesteld op het aantal woningen dat gebruik mag maken van hogere waarden. Het gaat om vierduizend woningen in heel Strandeiland en een specifiek maximum per bouwblok. Middels dit monitoringsplan kan achterhaald worden of het doel om maximaal vierduizend woningen bloot te stellen aan hogere waarden wordt behaald.

Monitoringsproces

Het monitoringsproces (bijlage 2 bij het monitoringsplan) geeft de specifieke meetmethoden en indicatoren weer voor het proces van de ontwikkeling van Strandeiland. Hiermee kan de voortgang van het bereiken van de duurzaamheidsdoelen geëvalueerd worden. Er is aangesloten bij de wijze van monitoren die al voor bepaalde subdoelen binnen de gemeente Amsterdam gehanteerd wordt. Bij subdoelen waarvoor nog geen bestaande wijze van monitoren binnen de

gemeente bestaat, is gezocht naar een zo eenvoudig mogelijke wijze van monitoren en zoveel mogelijk aangesloten bij landelijk gehanteerde standaarden.

De meting van de voortgang vindt elke twee jaar plaats. Naast monitoring is dit ook het moment om het monitoringsplan te evalueren en eventueel aan te passen naar nieuwe normen en rekenmethoden. Door een hoge frequentie van monitoren blijft het projectmanagementteam scherp op het bereiken van de duurzaamheidsdoelen. Ook is het monitoringsplan flexibel voor veranderingen ten aanzien van het meten van duurzaamheid.

De meting van deelprojecten volgt een eigen proces dat gebonden is aan de projectfasering ontwerp-, realisatie- en gebruiksfase. Voor de deelprojecten is onderscheid gemaakt tussen bouwkavels en openbare ruimte. Hier is voor gekozen omdat de organisatorische processen, producten en verantwoordelijkheden bij bouwkavels en openbare ruimte van elkaar verschillen. Zo worden de eisen voor bouwkavels in een bouwenvelop verwerkt en de eisen voor de openbare ruimte in een programma van eisen.

Monitoringsverslag
Op grond van het bestemmingsplan IJburg 2e fase - Strandeiland stelt het college in ieder geval in 2028, 2034 en 2038 een monitoringsverslag vast. In het monitoringsverslag wordt beschreven:

a. de resultaten van de monitoring;
b. in hoeverre het nodig of mogelijk is ambities tegen elkaar uit te ruilen;
c. in hoeverre er aanvullende of andere maatregelen nodig zijn om de ambities te bereiken en welke nieuwe inzichten of innovaties beschikbaar zijn die een bijdrage kunnen leveren aan het bereiken van de duurzaamheidsambities.

In de monitoringsverslagen zal een link met het stedelijk duurzaamheidsbeleid worden gelegd. Gezien de lange looptijd van de monitoringsverplichting ligt het immers voor de hand dat het stedelijk duurzaamheidsbeleid aan wijzigingen onderhevig zal zijn. Door in het monitoringsverslag een link te leggen met het stedelijk duurzaamheidsbeleid, zal steeds duidelijk zijn onder welk thema uit het stedelijk duurzaamheidsbeleid een duurzaamheidsambitie valt.

In de bredere context is dit rapportageproces een integraal onderdeel van de beleidscyclus. De monitoring kan fungeren als waardevolle input voor het aanscherpen van het eigen beleid.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Reinier van Dantzig
Wethouder Ruimtelijke Ordening en Grond en Ontwikkeling

Zita Pels
Wethouder Duurzaamheid en Circulaire Economie

Bijlagen

1. Monitoringsplan Duurzaam Strandeiland
2. Monitoringsraamwerk Duurzaam Strandeiland (bijlage 1 monitoringsplan)
3. Monitoringsproces Duurzaam Strandeiland (bijlage 2 monitoringsplan)